

**БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ПО ФИЗИОЛОГИЯ НА РАСТЕНИЯТА И ГЕНЕТИКА**

ул. "Акад. Г. Бончев", бл. 21, 1113 София

Директор: 02-8728170; Зам. Директори: 02-9792611 или 02-9746228 вѓтр. 281
Ел. поща: doncheva@bio21.bas.bg; Интернет: <http://www.bio21.bas.bg/ippg/>

ДО
Г- жа Елица Николова
Секретар по икономика,
развитие на регионите и
инфраструктурата

Относно: Националните приоритети в селскостопанската политика на Република
България до 2020 г.

Уважаема госпожо Николова,

Благодаря за поканата – радвам се, че представители на академичната общност са сред поканените участници при обсъждане на националната селскостопанска политика.

В началото ще заявя, че от две години Институтът по физиология на растенията и генетика е предприел курс на промяна в т. н. ортодоксално академично мислене и поведение, който се оказа печеливш. Доказателство за това, е че привлякохме интереса на бизнеса, като им предложихме иновативни разработки, плод на дългогодишен научен труд, които стояха неизползвани в папките и по рафтовете, а фирмите се заеха да ги превърнат в успешни пазарни продукти. Спечелихме конкурс за създаване на офис за трансфер на технологии за подпомагане на тази нова и неспецифична досега дейност. Затова ще спомена само няколко научни разработки, по които работим свързани с изучаване на традиционни култури като пшеница, домати, царевица, лечебни растения, ориентирани към опазване на околната среда и борбата с промените на климата, които биха могли да насърчат развитието на селското стопанство и селските райони.

Първо, разработваме база данни за целия генофонд от пшеница у нас (190 стари, нови сортове и местни форми) с цел отглеждането на сортове пшеница с висока толерантност към засушаване, особено важно за условията на променящия се климат и с повишена азотна ефективност за ограничаване замърсяването на околната среда следвайки т. нар. „Нитратна директива” на ЕС.

Второ, можем да предложим новосъздадени нискостъблени линии пшеница устойчиви на полягане и на болести със запазен продуктивен потенциал при ниски норми на торене с азот, особено подходящи за земите около р. Дунав, така че с тях можем да отговорим на директивите на Дунавската стратегия; зимно-пролетни линии, които могат да се сеят рано напролет със съизмерим добив с есенниците, голямо предимство във връзка с климатичните промени.

Трето, разполагаме с колекция от нови сортове слънчогледи толерантни към засушаване, засоляване и устойчиви към патогени с гарантиран висок и стабилен добив; нови сортове домати с повишен антиоксидантен капацитет и подобрени вкусови качества, които са с различен от традиционния червен цвят на плодовете и могат да станат хит на Европейския пазар, произведени по методите на биологичното земеделие.

С участие на бизнеса разработваме ефективна биотехнология за оранжерийно производство на зеленчуци с енергоефективно осветление, базирано на светодиодна (LED) технология.

Четвърто, ефективна растителна биотехнология за обогатяване и съхраняване на биоразнообразието от ценни видове редки и застрашени от изчезване лечебни растения (планинска арника и жълта тинтява) и тяхното адаптиране в естествени планински условия (Рила, Витоша и Родопи), на важни лечебни растителни видове (бял риган, бял трън, валериана, мента, мащерка и градински чай) и нетрадиционни за България нови видове с фармакологично значение (стевия, ехинацея, физалис, тайбери - хибрид между къпина и малина). Само употребата на стевията, като естествен нискокалоричен подсладител вместо бялата рафинирана захар и изкуствените подсладители може да доведе до драстично подобряване на здравето на българите /вече масово се използва в Япония, а цялата армия на САЩ използва подсладител от стевия/.

Тези лечебни и много ценни растения, могат да бъдат алтернативни култури за регионите, където тютюнът отпада като основен поминък: цените им на международните пазари са високи, а отглеждането им е много по-лесно.

Пето, разполагаме с ноу хау биотехнология за производство на водораслова биомаса, качествена хранителна и фуражна добавка, ценна фармацевтична суровина и екологосъобразно средство за повишаване на почвеното плодородие. При експлоатация на биореактори, като съоръжение за производство на водораслова биомаса, може да се направи положителен принос за намаляване емисиите на въглероден диоксид.

Тези иновативни разработки няма да имат значимост за развитието на селското стопанство и за подобряване на храненето на българите, ако не се насочат усилия към:

- Стимулиране на научните институти, които създават нови иновативни селскостопански продукти.
- Насърчаване на партньорството между научните звена, ВУЗ и частните фирми - улесняване на формирането на нови форми на сдружения като клъстери и бизнес инкубатори.
- Държавно целево финансово подпомагане на сертифицирането на новосъздадените високо ефективни сортове културни растения, съобразени с климата и земите и тяхното промотиране и популяризиране на българския и международен пазар.
- Възраждане на интереса и любовта към земята – земеделието може да подпомогне за намаляване процента на безработицата сред младежите и уязвимите групи. Децата ни трябва бъдат обучавани от малки в природосъобразен начин на живот. Могат да бъдат създадени обучителни центрове подобни на летните аграрни училища (Summer Folk Schools) в Холандия.
- Разработване на силни маркетингови стратегии за нашите земеделски продукти. Нашата продукция има много по-добри вкусови и хранителни качества и само обединените усилия на всички страни могат да помогнат на учените и на производителите.

17.07.2012 г.

проф. д-р Снежана Дончева